

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ

Ο Απόστολος Τασίκας (γενν. 1973, Τρίκαλα), σπούδασε νομικά στο Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (1990-1995), στο Πανεπιστήμιο Johannes Gutenberg του Mainz (1993-1994) και στο πανεπιστήμιο Johann Wolfgang Goethe της Φραγκφούρτης (1995-1996, μεταπτυχιακός κύκλος σπουδών και 1997-2001, διδακτορική διατριβή).

Το 1995 αποφοίτησε από το Τμήμα Νομικής της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών (είχε εισαχθεί το ακαδημαϊκό έτος 1990-1991, με διάκριση, πέμπτος κατά σειρά εισαγωγής).

Το 1996 έλαβε το μεταπτυχιακό τίτλο (LL.M.) από τη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου της Φραγκφούρτης με την ανώτατη διάκριση (summa cum laude) και βραβεύτηκε με το βραβείο „Pünder Preis“ για την καλύτερη διπλωματική εργασία του ακαδημαϊκού έτους 1995-1996.

Το 2002 αναγορεύτηκε διδάκτορας Νομικών Επιστημών της Νομικής Σχολής του ανωτέρω Πανεπιστημίου με την ανώτατη διάκριση (summa cum laude).

Κατά τη διάρκεια των σπουδών του έλαβε υποτροφίες από το Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών (I.K.Y.), το Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Ανταλλαγής Φοιτητών “Erasmus” και το «Διεθνές Πρόγραμμα Υποτροφιών» του Πανεπιστημίου της Φραγκφούρτης.

Στο πανεπιστήμιο της Φραγκφούρτης ήταν για τα έτη 1999-2001 εντεταλμένος με τη διδασκαλία του μαθήματος «Εισαγωγή στο ελληνικό δίκαιο και στην ελληνική νομική ορολογία».

Το 2007-2008 συμμετείχε, ως επιστημονικός συνεργάτης στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα ΕΠΕΑΕΚ του Γενικού Τμήματος Δικαίου του Παντείου Πανεπιστημίου Αθηνών με τίτλο «Δίκαιο και Ευρωπαϊκή Ενοποίηση», στη διδασκαλία των μαθημάτων «Ευρωπαϊκό δικονομικό δίκαιο», «Ιδιόμορφες συμβάσεις ιδιωτικού δικαίου» και «Διατόπιες συναλλαγές».

Τα έτη 2008-2009 και 2009-2010 δίδαξε αυτόνομα (ως ειδικός επιστήμων του π.δ. 407/1980, στη βαθμίδα του Λέκτορα) «Εμπράγατο Δίκαιο» και «Οικογενειακό Δίκαιο» στη Νομική Σχολή του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης καθώς και το μάθημα «Αστικό Δίκαιο» στο Τμήμα Οικονομικής Επιστήμης του Πανεπιστημίου Πειραιά.

Στη Νομική Σχολή το ΑΠΘ συμμετείχε, συνεπικουρώντας το διδάσκοντα, στη διδασκαλία του μαθήματος «Εμβάθυνση στο Αστικό Δίκαιο» και του μαθήματος «Ιδιωτικό Δίκαιο του Τουρισμού» (ως ειδικός επιστήμων του π.δ. 407/1980, στη βαθμίδα του Λέκτορα το 2010 και ως εκλεγμένος, υπό διορισμό Λέκτορας το 2014).

Τον Οκτώβριο του 2011 εκλέχθηκε Λέκτορας του Αστικού Δικαίου στη Νομική Σχολή του Α.Π.Θ και ανέλαβε επίσημα καθήκοντα τον Ιούλιο του 2014 (ΦΕΚ Γ΄ 822/01.07.2014). Από τότε διδάσκει ανελλιπώς Γενικές Αρχές του Αστικού Δικαίου, Ενοχικό Δίκαιο (Γενικό και Ειδικό Μέρος), Εμπράγατο Δίκαιο, Οικογενειακό Δίκαιο, Κληρονομικό Δίκαιο, Σύνθεση

Αστικού, Ειδικές Ενοχικές Σχέσεις, Ιδιωτικό Δίκαιο του Τουρισμού (σε προπτυχιακό επίπεδο) καθώς και Δίκαιο των Νομικών Προσώπων, Δίκαιο της Ταξιδιωτικής Σύμβασης και Δίκαιο Εξασφάλισης Απαιτήσεων, Αστικό Δίκαιο των Προσώπων (σε μεταπτυχιακό επίπεδο).

Έχει διδάξει σε προπτυχιακό επίπεδο στη Νομική Σχολή του παν/μίου του Würzburg/Γερμανία, όπου είχε και πολυήμερη παραμονή για ερευνητικούς σκοπούς (χειμερινό εξάμηνο 2017-2018).

Έχει επιβλέψει και επιμεληθεί εργασίες (και την παρουσίασή τους) στο πλαίσιο των Ετήσιων Συνεδρίων Μεταπτυχιακών Φοιτητών και Υποψηφίων Διδασκτόρων Νομικής Σχολής ΑΠΘ (ήδη από το 2014-15), όπως και εργασίες (και την παρουσίασή τους) προπτυχιακών φοιτητών, μετεχόντων στα «Ελληνοελβετικά Σεμινάρια» (ήδη από το 2010), συνδιοργάνωσης της Νομικής Σχολής ΑΠΘ και της Νομικής Σχολής της Ζυρίχης/Ελβετία (με συμμετοχή της Νομικής Σχολής του παν/μίου του Würzburg/Γερμανία, από το 2015 και μετά).

Είναι μέλος (από το 2015) του Εργαστηρίου Μελέτης για τη Διαφάνεια, τη Διαφθορά και το Οικονομικό Έγκλημα (ΕΜΔΔΟΕ) της Νομικής Σχολής και υπό την ιδιότητα αυτή έχει συμμετάσχει ως ομιλητής σε επιμορφωτικά σεμινάρια της Δομής «Διά Βίου Μάθησης» του ΑΠΘ για δικηγόρους, δικαστές κλπ.

Είναι μέλος διαρκών επιτροπών της Νομικής Σχολής (ενδεικτικά: Οικονομική Επιτροπή, Επιτροπή Οδηγού Σπουδών, Επιτροπή Αξιολόγησης για Πρακτική Άσκηση) και μέλος διαφόρων διοικητικών επιτροπών (π.χ. επιτροπών αξιολόγησης ή ενστάσεων επί δημοσίων διαγωνισμών), ενώ είναι μέλος της Νομικής Επιτροπής του πανεπιστημίου (από το 2017).

Είναι εκπρόσωπος της Νομικής Σχολής στην Ειδική Διατμηματική Επιτροπή (ΕΔΕ) του Διατμηματικού Προγράμματος Μεταπτυχιακών σπουδών (ΔΠΜΣ) «Τουρισμός και Τοπική Ανάπτυξη» (από το 2018).

Έχει οριστεί εξεταστής στο μάθημα Αστικό Δίκαιο, στις εισαγωγικές εξετάσεις του ΠΜΣ της Σχολής (2016-17, 2018-19) και στις εξετάσεις ΔΟΑΤΑΠ.

Τα ευρύτερα επιστημονικά του ενδιαφέροντα (πέραν της θεμελιώδους ύλης του Αστικού Κώδικα: Γενικές Αρχές και Δικαιοπραξίες, Ενοχικό και Εμπράγματο Δίκαιο, Οικογενειακό και Κληρονομικό Δίκαιο) κινούνται στον χώρο του Αστικού Δικαίου των προσώπων και γενικότερα του Ιδιωτικού Δικαίου των συναλλαγών, όπως και του Ευρωπαϊκού Αστικού/Οικονομικού Δικαίου, του Δικαίου Προστασίας του Καταναλωτή κλπ.

Είναι επιστημονικός συνεργάτης της μηνιαίας περιοδικής νομικής έκδοσης «Εφαρμογές Αστικού Δικαίου και Αστικού Δικονομικού Δικαίου» (ΕφΑΔ), εκδόσεις «Νομική Βιβλιοθήκη» και δημοσιεύει σε νομικά περιοδικά όπως «Αρμενόπουλος», «Χρονικά Ιδιωτικού Δικαίου», «Επισκόπηση Εμπορικού Δικαίου», «DigestaOnline» κ.λπ.

Μελέτες του (ελληνικές και ξενόγλωσσες) έχουν δημοσιευτεί σε συλλογικά έργα (τιμητικούς και αναμνηστικούς τόμους, πρακτικά συνεδρίων κλπ.), όπως και ερμηνευτικές

συμβολές του σε υπομνηματιστικά έργα· ενώ έχει εισηγηθεί σε συνέδρια, ημερίδες και επιστημονικές εκδηλώσεις στην Ελλάδα και στη Γερμανία, στην ελληνική, αγγλική και γερμανική γλώσσα.

Είναι μέλος της Ένωσης Αστικολόγων (ΕΝ.ΑΣ.), της Εταιρείας Οικογενειακού Δικαίου (Ε.Ο.Δ.), της European Association for Family and Succession Law (EFL), της Ελληνικής Ένωσης Χρηματοοικονομικού Δικαίου (Ε.Ε.Χ.Δ.) και του Deutscher Anwaltverein (DAV) Greece· όπως και πρώην μέλος των επιστημονικών φορέων της Γερμανίας Gesellschaft für Rechtsvergleichung e.V., Deutsch-Griechischer Juristenverein e.V. και Verein Griechischer Akademiker Frankfurt am Main e.V.

Από το 2011 είναι γραμματέας (αφίλοκερδώς) του Διοικητικού Συμβουλίου του Κοινωφελούς Ιδρύματος Υποτροφιών «Αλέξανδρος Σβώλος».

Είναι μέλος του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών (ΔΣΑ), διορισθείς στο Πρωτοδικείο Αθηνών (1998), στο Εφετείο Αθηνών (από το 2004) και στον Άρειο Πάγο (από το 2011), όπως και μέλος του Δικηγορικού Συλλόγου Φραγκφούρτης (Rechtsanwaltskammer Frankfurt/M.), διορισθείς στο οικείο Πρωτοδικείο (από το 2002), ως “Dikigoros”.

Από το 2015 είναι διαπιστευμένος διαμεσολαβητής στο Υπουργείο Δικαιοσύνης για αστικές και εμπορικές υποθέσεις, αφού ολοκλήρωσε επιτυχώς την εκπαίδευσή του στο Ινστιτούτο Κατάρτισης Διαμεσολαβητών Θεσσαλονίκης (Ι.Κ.Δ.Θ.), σε συνεργασία και με τον βρετανικό φορέα ADRg (UK), και μετά από επιτυχή (γραπτή και προφορική) εξέτασή του ενώπιον της αρμόδιας Επιτροπής του Υπουργείου Δικαιοσύνης. Υπό αυτή την ιδιότητα έχει εισηγηθεί σε κύκλους σεμιναρίων ειδικής εκπαίδευσης διαμεσολαβητών.

Γλώσσες: ελληνική, αγγλική, γερμανική.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

I. Μονογραφίες - Βιβλία

1. „Dispositives Recht und Rechtswahlfreiheit als Ausnahmereiche der EG-Grundfreiheiten. Ein Beitrag zur Privatautonomie, Vertragsgestaltung und Rechtsfindung im Vertragsverkehr des Binnenmarktes“ - Mohr Siebeck: Tübingen, 2004, XXII + 451 (διδασκτορική διατριβή, Πανεπιστήμιο Φραγκφούρτης, 2002)

II. Αρθρογραφία - Μελέτες

1. «Αξίωση του αγοραστή για αντικατάσταση ελαττωματικού πράγματος και απόδοση ωφελημάτων χρήσης σύμφωνα με την Οδηγία 1999/44/EK – εξελίξεις στο ευρωπαϊκό αστικό δίκαιο της πώλησης μετά την από 17.04.2008 απόφαση του ΔΕΚ C-304/2006 (‘Quelle’)», ΕφΑΔ 2008, σελ. 593-606.
2. «Η υποχρέωση του πιστωτικού φορέα για προσυμβατική πληροφόρηση του καταναλωτή στην Οδηγία 2008/48/EK για τις συμβάσεις καταναλωτικής πίστης και η ένταξή της στο σύστημα κανόνων ιδιωτικού δικαίου για την κατάρτιση της σύμβασης (διαφήμιση, προσυμβατικό στάδιο, σύναψη)», ΕλλΔικ 2009, σελ. 374-400.
3. «Η ενσωμάτωση στο εσωτερικό δίκαιο προστασίας του καταναλωτή του πεδίου εφαρμογής της Οδηγίας 2008/48/EK για την καταναλωτική πίστη υπό το πρίσμα του εναρμονιστικού της προτύπου», ΧρηΔικ 2009, σελ. 52-69.
4. «Ζητήματα από την παθολογία ενοχών σε αμφοτεροβαρή (γνήσια) σύμβαση υπέρ τρίτου», Αρμ 2011, σελ. 1089-1125 [= τιμητικός τόμος Π. Αγαλλοπούλου (2011), Αντ. Σάκκουλας: Αθήνα, σελ. 1263-1321].
5. «Εκφάνσεις της αρχής του υπεύθυνου δανεισμού στην καταναλωτική πίστη: η παροχή επαρκών εξηγήσεων στον καταναλωτή και η αξιολόγηση της πιστοληπτικής του ικανότητας», ΕπισκΕΔ 2011, σελ. 337-352.
6. «Η υποχρέωση των τραπεζών για συνδρομή και παροχή επαρκών εξηγήσεων στον αντισυμβαλλόμενο στην καταναλωτική πίστη» ΔΕΕ 2011, σελ. 1018-1027 [= τιμητικός τόμος Ν. Ρόκα (2012), Νομική Βιβλιοθήκη: Αθήνα, σελ. 1028-1046].
7. «Η υποχρέωση του πιστωτικού φορέα για αξιολόγηση της πιστοληπτικής ικανότητας του καταναλωτή στην παροχή καταναλωτικής πίστης», ΝοΒ 2011 σελ. 2284-2302 [= συμβολή στον τιμητικό τόμο Ν. Αντωνόπουλου (υπό δημοσίευση)].
8. «Ιδιωτική αυτονομία (αυτορρύθμιση) έναντι νομοθετικών παρεμβάσεων στην αντιμετώπιση της υπερχρέωσης των δανειοληπτών», DigestaOnline 2015, σ. 1-51 (<http://www.digestaonline.gr/pdfs/Digesta%202015/Tasikas.pdf>)
9. «Ο Κώδικας Δεοντολογίας Τραπεζών για τη διαχείριση των μη εξυπηρετούμενων ιδιωτικών οφειλών», ΕπισκΕΔ 2016, σ. 29-82.

10. «Ζητήματα από τη νόμιμη μοίρα στην αγωγή μέμψης άστοργης δωρεάς», Αρμ. 2017/12, σ. 2064-2079 (16 σελίδες) [= Ζητήματα από τη νόμιμη μοίρα στην αγωγή μέμψης άστοργης δωρεάς (με αφορμή την ΜΠρΑθ 5641/2015, Αρμ. 2017/12, σελ. 2099 επ.) τιμητικός Τόμος καθηγητή Νικόλαου Νίκα (2018), Σάκκουλας: Θεσσαλονίκη-Αθήνα]

III. Συμβολές σε συλλογικά έργα

1. «*Αστικού δικαίου προστασία του εθισμένου στα τυχερά παιχνίδια από αυτοκαταστροφική εξάρτηση: η νομική φύση και ο σκοπός της αίτησης αποκλεισμού και οι συνέπειες για τη σύμβαση παιγνίου*», σε Μαλλιώρη / Κουτσουράδης / Σολδάτος / Καρακώστας (επιμ.), Ψυχιατρική και Δίκαιο IV: Αυτοκαταστροφικότητα. Μια διεπιστημονική προσέγγιση (2009), Αντ. Ν. Σάκκουλας: Αθήνα, σελ. 367-490.

2. «*‘Μαλακό’ Δίκαιο - Κώδικες συμπεριφοράς σε τουριστικές εμπορικές συναλλαγές*», σε: Κουτσουράδης (επιμ.), Πρακτικά 2^{ου} Συνεδρίου Δικαίου του Τουρισμού «Η Διεθνής και Ευρωπαϊκή Νομική Διάσταση του Τουρισμού» (2012), Νομική Βιβλιοθήκη: Αθήνα, σελ. 301-321.

3. «*Διαβίβαση και προστασία οικονομικών δεδομένων του οφειλέτη στην εκχώρηση – συμβολή στην ερμηνεία της ΑΚ 456*», στον τιμητικό τόμο Ι. Σπυριδάκη (2014), Αντ. Σάκκουλας: Αθήνα, σελ. 952-1021.

4. «*Σκέψεις για την γενική ρήτρα της καλής πίστης των άρθρων 2 παρ. 6 του Ν. 2251/1994 και 288, 281 ΑΚ*», σε τιμητικό τόμο Φ. Δωρή II (2015), Αντ. Σάκκουλας: Αθήνα, σ. 1573-1613.

5. «*Η ρύθμιση οφειλών (αναδιαπραγμάτευση συμβάσεων) υπό το πρίσμα των διατάξεων του Κώδικα Δεοντολογίας Τραπεζών - Αυτορρύθμιση στην υπερχρέωση των ιδιωτών*», Τιμητικός Τόμος Ελίζας Αλεξανδρίδου (2016), Νομική Βιβλιοθήκη: Αθήνα, σ. 713-772.

6. «*Μεταβίβαση απαιτήσεων από πώληση δανείων μετά τον ν. 4354/2015*», Αναμνηστικός Τόμος Λεωνίδα Γεωργακόπουλου, τ. II (2016), Εκδόσεις Τράπεζας Ελλάδος: Αθήνα, σ. 959-1015 (http://www.bankofgreece.gr/BogEkdoseis/Georgakopoulos_vol_II.pdf).

7. «*Προοπτικές και δυσχέρειες για το Ευρωπαϊκό Αστικό Δίκαιο: το παράδειγμα της γενικής ρήτρας της καλής πίστης της Οδηγίας 93/13 για τις καταχρηστικές ρήτρες στις συμβάσεις με τους καταναλωτές*», στον τιμητικό τόμο Ι. Καρακώστα (2017), Νομική Βιβλιοθήκη: Αθήνα, σ. 1388-1437.

8. “*Kreditnehmerschutz vor Forderungsabtretung: das neue Gesetz 4354-2015 in Griechenland*“, in J.-H. Binder/G. Psaroudakis (Hrsg.), Europäisches Privat- und Wirtschaftsrecht in der Krise (2018), Mohr Siebeck: Tübingen, σ. 193-215.

9. “*Duty to comply and liability for non-complying: supervision frameworks and ethics*”, in: Hilgendorf/Kaiafa (ed.), Compliance measures and their role in German and Greek law, Δίκαιο και Οικονομία - Π. Ν. Σάκκουλας: Αθήνα (2017), σελ. 81-102 [= σε Ε.ΝΟ.Β.Ε.

(επιμ.), Επετειακός Τόμος - 30 Χρόνια (1987-2017) Ε.ΝΟ.Β.Ε. (2017), Σάκκουλας: Θεσσαλονίκη-Αθήνα, σ. 447-469].

10. “*Thoughts on civil law (tortious) liability arising from (non) compliance*”, σε Αναμνηστικό Τόμο Αθ. Παπαχρίστου (επιμέλεια Καλλινίκου / Παπαδοπούλου-Κλαμαρή / Σταμπέλου κ.ά.), Αντ. Σάκκουλας: Αθήνα (2019, υπό έκδοση), σ. 1481-1545.

IV. Συμβολές σε υπομνηματιστικά έργα

1. Σχολιασμός των άρθρ. 411-415 ΑΚ (*σύμβαση υπέρ τρίτου*), σε: Απ. Γεωργιάδη (επιμ.), Σύντομη Ερμηνεία του Αστικού Κώδικα (ΣΕΑΚ), τόμ. Ι (2010), Δίκαιο και Οικονομία - Π. Ν. Σάκκουλας: Αθήνα, σελ. 838-852 (αναμένεται 2^η έκδοση, 2019).

2. Σχολιασμός των άρθρ. 730-740 ΑΚ (*διοίκηση αλλοτρίων*) σε: Απ. Γεωργιάδη (επιμ.), Σύντομη Ερμηνεία του Αστικού Κώδικα (ΣΕΑΚ), τόμ. Ι (2010), Δίκαιο και Οικονομία - Π. Ν. Σάκκουλας: Αθήνα, σελ. 1379-1402 (αναμένεται 2^η έκδοση, 2019).

3. Σχολιασμός των άρθρ. 1113-1117 ΑΚ (*συγκυριότητα*), σε: Απ. Γεωργιάδη (επιμ.), Σύντομη Ερμηνεία του Αστικού Κώδικα (ΣΕΑΚ), τόμ. ΙΙ (2013), Δίκαιο και Οικονομία - Π. Ν. Σάκκουλας: Αθήνα (αναμένεται 2^η έκδοση 2019), σελ. 277-289.

4. Σχολιασμός των άρθρ. 1689-1694 ΑΚ (*δικαστική επιμέλεια ζένων υποθέσεων*), σε: Απ. Γεωργιάδη (επιμ.), Σύντομη Ερμηνεία του Αστικού Κώδικα (ΣΕΑΚ), τόμ. ΙΙ (2013), Δίκαιο και Οικονομία - Π. Ν. Σάκκουλας: Αθήνα (αναμένεται 2^η έκδοση 2019), σελ. 1117-1132.

5. Σχολιασμός των άρθρ. 1884-1894 ΑΚ (*σχέσεις περισσοτέρων κληρονόμων*), σε: Απ. Γεωργιάδη (επιμ.), Σύντομη Ερμηνεία του Αστικού Κώδικα (ΣΕΑΚ), τόμ. ΙΙ (2013), Δίκαιο και Οικονομία - Π. Ν. Σάκκουλας: Αθήνα (αναμένεται 2^η έκδοση 2019), σελ. 1429-1452.

V. Παρατηρήσεις στη νομολογία – Σχόλια

1. «*Herausgabe eines rechtsgrundlos erlangten Kundenstamms, BGH, Urt. Vom 14.01.2002 - II ZR 354-99*», σχόλιο στην απόφαση (‘*Kundenstamm*’) του γερμανικού ακυρωτικού, σε Juristische Arbeitsblätter (JA), 2002, σελ. 826-829 (στα γερμανικά, από κοινού με τον Rolland Schimmel).

2. «*Die richtlinienkonforme Auslegung des § 5 II HWiG im Falle von Realkreditverträgen („Heininger“)* - BGH Urt. vom 09.04.2002 – XI ZR 91/99, NJW 2002, 1881», στην απόφαση (‘*Heininger*’) του γερμανικού ακυρωτικού, σε Lindenmaier-Möhring, LM-H. 10/2002, HWiG, Nr. 40 (στα γερμανικά, από κοινού με τον Dirk Buhlmann).

3. «*Υπαναχώρηση εργοδότη λόγω υπερημερίας του εργολάβου – Απόρριψη από (εν μέρει οριστική) απόφαση Εφετείου της (κύριας) αδικοπρακτικής βάσεως αγωγής και απόρριψη με την οριστική απόφαση του ιδίου δικαστηρίου της (επικουρικής) αξίωσης από αδικαιολόγητο πλουτισμό: σκέψεις με αφορμή την υπόθεση που έκρινε η ΑΠ 923/2007*», ΕφΑΔ 2008, σελ. 413-418.

4. *«Διάρρηξη καταδολεντικής μεταβίβασης ανωνύμων μετοχών Α.Ε.: αποδεικτική δύναμη πρακτικών γενικής συνέλευσης της Α.Ε. και επιμέρους ζητήματα που αναφέρονται – Παρατηρήσεις στην ΕφΔωδ 213/2006»*, ΕφΑΔ 2008, σελ. 292-297.
5. *«Αξιώσεις του εργοδότη από υπερημερία του εργολάβου και ελλείψεις του έργου λόγω υπαιτιότητας του τελευταίου, σωρευτικά με την κατάπτωση της συμφωνημένης ποινικής ρήτρας στη (μικτή) σύμβαση πώλησης αυτοτελών ιδιοκτησιών σε υπό κατασκευή πολυκατοικία – Παρατηρήσεις στην ΕφΑθ 2202/2007»*, ΕφΑΔ 2008, σελ. 917-921.
6. *«Μεσιτεία με αντικείμενο την κατάρτιση σύμβασης εργολαβίας για ανέγερση οικοδομής με αντιπαροχή – Προβλήματα απόδειξης: Παρατηρήσεις στην ΕφΑθ 4217/2008»*, ΕφΑΔ 10-11/2008, σελ. 1065-1067.
7. *«Αγωγή περί κλήρου: Απόδοση ωφελημάτων από αποκλειστική χρήση κοινού κληρονομαίου και αξίωση δαπανών σε κοινωνία συγκληρονόμων – Παρατηρήσεις στην ΜΠρΚω 1756/2006»*, ΕφΑΔ 12/2008, σελ. 1219-1221.
8. *«Προσβολή προσωπικότητας – Παρατηρήσεις στην ΠΠρΑθ 4222/2007»*, ΕφΑΔ 1/2009, σελ. 82-83.
9. *«Ευθύνη κατόχου ζώου από ζημίες σε αυτοκίνητο και αξίωση αποζημίωσης κατά του οδηγού του οχήματος για τραυματισμό του ζώου – Παρατηρήσεις στην ΕφΔωδ 22/2007»*, ΕφΑΔ 2/2009, σελ. 153-154.
10. *«Αντικειμενική και υποκειμενική ευθύνη του εργοδότη (ή του προστηθέντος εργολάβου) έναντι του εργαζόμενου, δικαιούχου αποζημίωσης για ηθική βλάβη από εργατικό ατύχημα και συντρέχον πταίσμα – Παρατηρήσεις στην ΕφΝαυπλ 414/2007»*, ΕφΑΔ 2/2009, σελ. 158-160.
11. *«Συλλογική διαχείριση συγγενικών δικαιωμάτων των εκτελεστών και ερμηνευτικών μουσικών έργων και των παραγωγών υλικών φορέων ήχου – Δικονομικά προνόμια κατά τον προσδιορισμό και επιδίκαση εύλογης αμοιβής: Παρατηρήσεις στην ΜΠρΠατρ 284/2008»*, ΕφΑΔ 3/2009, σελ. 316-318.
12. *«Απόσβεση ενοχής με καταβολή σε τρίτον – Πρόσωπα στα οποία γίνεται η καταβολή και έγκριση του δανειστή – Παράδοση τραπεζικής επιταγής χάριν και αντί καταβολής: Παρατηρήσεις στην ΕφΘεσ 422/2008»*, ΕφΑΔ 3/2009, σελ. 284-285.
13. *«Η εγγραφή του μεσίτη στο οικείο επιμελητήριο της έδρας του ως προϋπόθεση του εγκύρου της σύμβασης μεσιτείας αστικών ακινήτων και του νομίμου της αγωγής για την αξίωση μεσιτικής αμοιβής – Παρατηρήσεις στην ΕφΑθ 6311/2007»*, ΕφΑΔ 4/2009, σελ. 420-421.
14. *«Οι προϋποθέσεις της αξίωσης και η φύση των συνεπειών της διάρρηξης - Ζητήματα από τη σχετική αγωγή σε περίπτωση απαλλοτρίωσης ακινήτου: Παρατηρήσεις στην ΠΠρΑθ 4201/2007»*, ΕφΑΔ 4/2009, σελ. 423-425.
15. *«Πώληση Ακινήτου – Παραγραφή των αξιώσεων του αγοραστή από έλλειψη συμφωνημένων ιδιοτήτων που ο πωλητής δολίως απέκρυψε: Παρατηρήσεις στην ΕφΑθ 1143/2007»*, ΕφΑΔ 6/2009, σελ. 679-681.

16. «Ειδική προσωρινή προστασία νομής: Αρμοδιότητα του Εισαγγελέα για λήψη ασφαλιστικών μέτρων νομής σε αμφισβήτηση διακατοχής μεταξύ ιδιώτη και δημοσίου – Παρατηρήσεις στην ΕισΕφΑρ 12/2008», ΕφΑΔ 6/2009, σελ. 688-690.
17. «Αγωγή αδικαιολόγητου πλουτισμού: Περίπτωση αναζήτησης προκαταβολής τιμήματος ή αρραβώνα σε προσύμφωνο μεταβίβασης κυριότητας – Παρατηρήσεις στην ΕφΑθ 1981/2007», ΕφΑΔ 11/2009, σελ. 1195-1196.
18. «Αρραβώνας σε προσύμφωνο μεταβίβασης ακινήτου και εκτελεστότητα συμβολαιογραφικού προσυμφώνου – Παρατηρήσεις στην ΕφΑθ 1879/2007», ΕφΑΔ 11/2009, σελ. 1199-1201.
19. «Μείωση τιμήματος αντί ανατροπής της πώλησης με αναστροφή (ήδη υπαναχώρηση) – Η διαπλαστική δικαστική απόφαση της ΑΚ 542: Παρατηρήσεις στην ΕφΑθ 1291/2007», ΕφΑΔ 12/2009, σελ. 1332-1335.
20. «Αποζημίωση για μη εκπλήρωση της πώλησης με απόδοση του πράγματος μετά από άρνηση αντικατάστασης αυτού από τον πωλητή – Παρατηρήσεις στην ΕφΑθ 5104/2007», ΕφΑΔ 12/2009, σελ. 1338-1341.
21. «Ζητήματα ακυρότητας διαθήκης λόγω ανικανότητας σύνταξης – Παρατηρήσεις στην ΕφΑθ 620/2009», ΕφΑΔ 3/2010, σελ. 326-329.
22. «Λόγοι ανικανότητας σύνταξης διαθήκης: Έλλειψη συνείδησης των πράξεων ή ψυχική ή διανοητική διαταραχή – Παρατηρήσεις στην ΕφΘεσ 153/2009», ΕφΑΔ 3/2010, σελ. 331-333.
23. «Περιορισμός της εξ' αδιαθέτου μερίδας κατιόντος σε συνδυασμό με εκπτώτική ρήτρα» - Παρατηρήσεις στην ΑΠ 38/2016, ΧρΙΔ 2016, σελ. 432-436.
24. «Βεβαρημένος με καταπίστευμα του περιλιμπανομένου αναγκαστικός κληρονόμος σε πλήρη στερητική δικαστική συμπαράσταση» - Παρατηρήσεις στην ΑΠ 149-2017, ΧρΙΔ 2017, σελ. 430-433.

VI. Επιστημονική Επιμέλεια

(...)

VII. Βιβλιοκριτικές – Αναφορές – Συμπεράσματα Συνεδρίων

1. „Der Zugang der Verbraucher zur Justiz - Kollektive Schutzmittel und Individualrechtsschutz“, *Tagungsbericht*, στο περιοδικό Verbraucher und Recht (VuR) 1997/11, σελ. 405 (στα γερμανικά).
2. „Allgemeine Geschäftsbedingungen und Verbraucherschutz“, *Tagungsbericht*, στο περιοδικό Verbraucher und Recht (VuR) 1999/5, σελ. 174-175 (στα γερμανικά).
3. “Gestaltung und Anpassung von Verträgen in Krisenzeiten. Tobias Tröger, Antonios Karampatzos (Hrsg.). - (Tübingen:) Mohr Siebeck (2014)“, in: *RabelsZ* 2016, σελ. 958-965.

VIII. Ομιλίες – Παρουσιάσεις

1. «Γενικοί Όροι Συναλλαγών και συλλογική προστασία μετά τον Ν. 3587/2007». Κύκλος σεμιναρίων επιμόρφωσης δικηγόρων (σε δύο 4ωρες συνεδριάσεις) στο Κέντρο Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου - Ίδρυμα Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου (25./27.11.2008, 28./29.09.2009 και 13./15.04.2010).
2. «Αστικού Δικαίου Προστασία του Εθισμένου στα τυχερά παίγνια από την αυτοκαταστροφική του εξάρτηση», στο συνέδριο «Ψυχιατρική και Δίκαιο» με θέμα: «Αυτοκαταστροφικότητα – Μια διεπιστημονική προσέγγιση» (συνδιοργάνωση των Τμημάτων Νομικής των Παν/μίων Αθηνών και Θεσσαλονίκης και των Τμημάτων Ιατρικής των παν/μίων Θεσσαλονίκης και Πατρών), Πάτρα, 24/25.05.2008.
3. «Προστασία οικονομικών δεδομένων του δανειολήπτη στην εκχώρηση του ΑΚ», στο 9^ο Πανελλήνιο Συνέδριο της Ένωσης Αστικολόγων (ΕΝ.ΑΣ.) με θέμα: «Η προστασία των Προσωπικών Δεδομένων στη σύγχρονη εποχή των μεγάλων αμφισβητήσεων», Αθήνα, 26/27.11.2010.
4. «Η τύχη της ενεχυρίασης και του συμψηφισμού απαιτήσεων στο πλαίσιο συλλογικών διαδικασιών αφερεγγυότητας πιστωτικών ιδρυμάτων», στην εκδήλωση της Ελληνικής Ένωσης Χρηματοοικονομικού Δικαίου (Ε.Ε.Χ.Δ.), με θέμα: «Προς ειδικό νομοθετικό πλαίσιο για την αντιμετώπιση και χειρισμό αφερεγγυότητας πιστωτικών ιδρυμάτων», Αθήνα 24.02.2011.
5. «'Μαλακό' Δίκαιο και Κώδικες συμπεριφοράς σε τουριστικές εμπορικές συναλλαγές», στο 2^ο Συνέδριο Δικαίου του Τουρισμού συνδιοργάνωσαν οι Νομικές Σχολές του ΑΠΘ και του ΕΚΠΑ με θέμα: «Η Διεθνής και Ευρωπαϊκή Νομική Διάσταση του Τουρισμού», Καρπενήσι 04/06.11.2011.
6. «Ομολογιακά δάνεια, άυλοι τίτλοι -Δικονομικά ζητήματα», Εισήγηση στην Ένωση Ελλήνων Δικονομολόγων, Αθήνα, 04.04.2012.
7. «Η σημασία της ιδιωτικής αυτονομίας και της αυτορρύθμισης στο πλαίσιο της υπερχρέωσης των δανειοληπτών», στην επετειακή εκδήλωση για τα 10 χρόνια της Ανεξάρτητης Αρχής του «Συνήγορου του Καταναλωτή», με θέμα «Προστασία του καταναλωτή και οικονομική κρίση», Αθήνα, 20.05.2015.
8. “Obstacles and legal boundaries in the implementation of a comprehensive compliance, especially with ethics and supervision frameworks”, in: DAAD – Workshop 2016, με θέμα: “Compliance measures and their role in German and Greek law”, Θεσσαλονίκη, 22.04.2016.
9. “Kreditnehmerschutz vor Forderungsabtretung: das neue Gesetz 4354/2015 in Griechenland“, στο Γερμανικό-Ελληνικό Συμπόσιο που συνδιοργάνωσαν οι Νομικές Σχολές του Tübingen και της Θεσσαλονίκης με θέμα „Europäisches Privat- und Wirtschaftsrecht in der Krise“, στο Tübingen, 03/04.06.2016.
10. “Αντιμετώπιση πράξεων διαφθοράς στο ελληνικό αστικό δίκαιο: το ελληνικό νομοθετικό πλαίσιο”, Συνέδριο του ΟΟΣΑ με τίτλο «Πρώθηση της Συμμόρφωσης, των

Αποτελεσματικών Εσωτερικών Ελέγχων και της Επιχειρηματικής Ηθικής στις Ελληνικές Επιχειρήσεις με στόχο την Καταπολέμηση της Διαφθοράς» στο πλαίσιο της δράσης «Τεχνική Υποστήριξη για την καταπολέμηση της διαφθοράς στην Ελλάδα», Θεσσαλονίκη 30/31.03.2017 [<https://www.dropbox.com/sh/0dvrovopx9grknr/AAB4IFAQfBBOKQMV-r-Frjb8a?dl=0&preview=APOSTOLOS+TASSIKAS.ppt>].

11. «Ο ρόλος του διαμεσολαβητή στον εξωδικαστικό μηχανισμό ρύθμισης οφειλών και συναφή νομικά ζητήματα στο πλαίσιο της αντιμετώπισης της υπερχρέωσης», σε σεμινάρια με θέμα: «Εξωδικαστικός Μηχανισμός Ρύθμισης Οφειλών – Εξειδίκευση στην Τραπεζική Διαμεσολάβηση», που διοργάνωσε το ΑΚΚΕΔ ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ (Αθηναϊκό Κέντρο Κατάρτισης Εκπαίδευσης Διαμεσολαβητών) του ΔΣΑ, 06./07.06.2017 και 08./09.06.2017.

12. «Η έννομη θέση του εγγυητή που έχει εγγυηθεί υπέρ μη εξυπηρετούμενης τραπεζικής πιστώσεως», στην ημερίδα με τίτλο «Επίκαιρα Θέματα Τραπεζικού Δικαίου και Δικαίου της Κεφαλαιαγοράς» (συνδιοργάνωση του Διεθνούς Πανεπιστημίου, του ΔΣΘ και της Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών), Θεσσαλονίκη 23.02.2018.

IX. Ενεργός συμμετοχή σε συνέδρια και ομάδες εργασίας

1. «Η προοπτική ενός Ευρωπαϊκού Αστικού Δικαίου και η Οδηγία 93/13/ΕΟΚ», στο Συνέδριο «Γενικοί Όροι Συναλλαγών και Προστασία του Καταναλωτή στην Ευρώπη», Αθήνα, 08/09.05.1998.

2. «Το ελληνικό σύστημα τιμολόγησης στην ασφάλιση αστικής ευθύνης από αυτοκίνητα» (στα γερμανικά: „Stellungnahme über die gesetzliche Lage in Griechenland bezüglich der Kfz-HrV“), στο 1^ο Συνέδριο «Αξιολόγηση και κατάταξη στην ασφάλιση αστικής ευθύνης οχημάτων στην ΕΕ – Μια πανευρωπαϊκή βάση για τη διάρθρωση των τιμολογίων στην ασφάλιση αστικής ευθύνης στα οχήματα» (στα γερμανικά: “Europäische – Kfz-Versicherungstarife”), Μόναχο 25/26.11.1999.

3. «Η ασφάλιση αστικής ευθύνης από αυτοκίνητα στην Ελλάδα: η διάρθρωση των τιμολογίων - αξιολόγηση και κατάταξη» (στα γερμανικά: „Kfz - HrV in Griechenland: Rechtlicher Rahmen des Tarifierungssystems Kfz – HrV in Griechenland“), στο 2^ο Συνέδριο «Αξιολόγηση και κατάταξη στην ασφάλιση αστικής ευθύνης οχημάτων στην ΕΕ – Μια πανευρωπαϊκή βάση για τη διάρθρωση των τιμολογίων ασφαλειών αστικής ευθύνης στα οχήματα» (στα γερμανικά: “Europäische – Kfz- Versicherungstarife”), στο Leuven, Βέλγιο, 15.06.2000.

4. «Προσυμβατική υποχρέωση του πιστωτικού φορέα για πληροφόρηση και διαφώτιση των καταναλωτών στις πιστωτικές συμβάσεις», στο Συνέδριο της Ένωσης Αστικολόγων σε συνεργασία με την Ακαδημία Ευρωπαϊκού Δικαίου (ERA) με θέμα: «Η εφαρμογή του Ευρωπαϊκού Δικαίου του Καταναλωτή στις Χρηματοοικονομικές Υπηρεσίες», Αθήνα, 03./04.11.2011.

5. Παρατηρήσεις και παρεμβάσεις (στα γερμανικά) στο Ελληνογερμανικό Συμπόσιο των Νομικών Σχολών του ΕΚΠΑ και του παν/μίου Goethe της Φραγκφούρτης με θέμα «Κατάρτιση, ερμηνεία και προσαρμογή των συμβάσεων, ιδίως στην εποχή της οικονομικής κρίσης», Αθήνα, 24/25.10.2013.

6. «*Scheidung ohne Gericht im griechischen Recht – Aktuelle Entwicklungen*», στο Επιστημονικό Συμπόσιο „13. Symposium für Europäisches Familienrecht“ στο πανεπιστήμιο του Regensburg (Γερμανία), που διοργάνωσε η εκεί Νομική Σχολή, με θέμα „Scheidung ohne Gericht? Neue Entwicklungen im Europäischen Scheidungsrecht“, 06./09.10.2016.

X. Συμμετοχή σε Ερευνητικά Προγράμματα

1. Μέλος (εθνικός ανταποκριτής) του Προγράμματος «*Αξιολόγηση και κατάταξη στην ασφάλιση αστικής ευθύνης οχημάτων στην ΕΕ – Μια πανευρωπαϊκή βάση για τη διάρθρωση των τιμολογίων ασφαλειών αστικής ευθύνης στα οχήματα*», 1999/2000.

2. Συντονιστής της Ομάδας Εργασίας «*Μέθοδοι Εναρμόνισης του χρηματοοικονομικού δικαίου στην ΕΕ*», μέλος της Εθνικής Επιτροπής για την Ελλάδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το Τραπεζικό και Χρηματοοικονομικό Δίκαιο (European Association for Banking and Financial Law - EABFL) και στο πλαίσιο της Εθνικής Επιτροπής για την Ελλάδα («Ελληνική Ένωση Χρηματοοικονομικού Δικαίου - Ε.Ε.Χ.Δ.»), από το 2012.

3. Μέλος ως εθνικός εμπειρογνώμονας (national expert) της ερευνητικής ομάδας Common European Family Law (CEFL) με αντικείμενο τις Κοινές Αρχές του Ευρωπαϊκού Οικογενειακού Δικαίου.

XI. Διδακτική Δραστηριότητα στη Νομική Σχολή του ΑΠΘ

Ως Λέκτορα στη Νομική Σχολή του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης του έχει ανατεθεί η διδασκαλία των εξής μαθημάτων:

- *Γενικές Αρχές Αστικού Δικαίου (α' εξαμ.)*: χειμερινό εξάμηνο ακαδημαϊκών ετών 2015-2016, 2016-2017, 2018-2019,

- *Ενοχικό Δίκαιο – Γενικό Μέρος (γ' εξαμ.)*: χειμερινό εξάμηνο ακαδημαϊκού έτους 2014-2015 (συνδιδασκαλία με την καθηγήτρια κ. Δ. Κλαβανίδου) και εαρινό εξάμηνο 2015 (επαναληπτική διδασκαλία), χειμερινό εξάμηνο ακαδημαϊκού έτους 2017-2018, 2018-2019 (συνδιδασκαλία με τον αναπληρωτή καθηγητή κ. Αν. Βαλτούδη),

- *Ενοχικό Δίκαιο – Ειδικό Μέρος (δ' εξαμ.)*: εαρινό εξάμηνο ακαδημαϊκού έτους 2016, 2017 (συνδιδασκαλία με τον καθηγητή κ. Αχ. Κουτσουράδη),

- *Εμπράγατο Δίκαιο (γ' εξαμ.)*: χειμερινό εξάμηνο ακαδημαϊκού έτους 2014-2015 (συνδιδασκαλία με τον επίκουρο καθηγητή κ. Άγγ. Κορνηλάκη) και εαρινό εξάμηνο 2015 (επαναληπτική διδασκαλία),

- *Κληρονομικό Δίκαιο (στ' εξαμ.)*: εαρινό εξάμηνο ακαδημαϊκού έτους 2016, 2017, 2019 (επαναληπτική διδασκαλία κατά το χειμερινό εξάμηνο των ακαδημαϊκών ετών 2015-2016 και 2016-2017),
- *Οικογενειακό Δίκαιο (β' εξαμ.)*: εαρινό εξάμηνο ακαδημαϊκού έτους 2018,
- *Ειδικές Ενοχικές Σχέσεις (ζ' εξαμ.)*: χειμερινό εξάμηνο ακαδημαϊκού έτους 2017-2018,
- *Ιδιωτικό Δίκαιο Τουρισμού (η' εξαμ.)*: εαρινό εξάμηνο ακαδημαϊκού έτους 2019,
- *Αστικό Δίκαιο I: «Νομικά πρόσωπα» (α' εξάμηνο μεταπτυχιακού προγράμματος σπουδών - ΠΜΣ του Τομέα Αστικού, Αστικού Δικονομικού και Εργατικού Δικαίου)*: χειμερινό εξάμηνο ακαδημαϊκού έτους 2014-2015 (συνδιδασκαλία με τον καθηγητή κ. Γ. Δέλλιο),
- *Αστικό Δίκαιο II: «Εξασφάλιση Απαιτήσεων» και «Η Ταξιδιωτική Σύμβαση (travel contract)» (β' εξάμηνο προγράμματος μεταπτυχιακών σπουδών - ΠΜΣ του Τομέα Αστικού, Αστικού Δικονομικού και Εργατικού Δικαίου)*: εαρινό εξάμηνο ακαδημαϊκού έτους 2018 (συνδιδασκαλία με τους καθηγητές κ. κ. Γ. Αρχανιωτάκη, Αχ. Κουτσουράδη, Γ. Καρύμπαλη, αναπλ. καθηγ. Άγγ. Κορνηλάκη, λέκτορα Τ. Κοσμίδη),
- *Αστικό Δίκαιο των Προσώπων (Αστικό Δίκαιο I): «Περιοριστικές σχέσεις στην οικογένεια»*: (α' εξάμηνο του νέου προγράμματος μεταπτυχιακών σπουδών - ΠΜΣ του Τομέα Αστικού, Αστικού Δικονομικού και Εργατικού Δικαίου): χειμερινό εξάμηνο ακαδημαϊκού έτους 2018-2019 (συνδιδασκαλία με την καθηγήτρια κ. Αθ. Κοτζάμπαση),
- *Προστασία του καταναλωτή-τουρίστα στην ΕΕ*: (β' εξάμηνο του νέου διατμηματικού προγράμματος μεταπτυχιακών σπουδών - Δ.Π.Μ.Σ. «Τουρισμός και Τοπική Ανάπτυξη»).

XII. Διάφορα

1. Νεκρολογία Prof. Dr. em. Manfred Wolf (από κοινού με Ρ. Γιοβαννόπουλο / Α. Κορνηλάκη / Δ. Λιάπη), Αρμ 2008/11, σελ. 1857-1859.